

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/3/2016
Identifikačné číslo spisu: 2014200608
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2014200608.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: S., narodený XX. B. XXXX, bytom v S. F. XX-XXX, F. XX/X, Poľska republika, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave,

Ul. 29 augusta č. 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 14. marca 2014, číslo: 8455-3/2014-BA, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 5. novembra 2015, č.k. 14S/147/2014-51, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 5. novembra 2015, č.k. 14S/147/2014-51, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 5. novembra 2015, č.k. 14S/147/2014-51 žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej zo 14. marca 2014, číslo: 8455-3/2014-BA, postupom podľa § 250j ods. 2 písm. a/, c/ a d/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi nárok na náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplynulo, že k zrušeniu rozhodnutia žalovanej došlo z dôvodu neprávneho právneho posúdenia, nedostačujúceho zistenia skutkového stavu a súčasne pre jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov. Podľa názoru krajského súdu v odôvodnení rozhodnutia žalovanej absentovali podstatné náležitosti vyžadované § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“). Krajský súd konštatoval, že žalovaná svoje rozhodnutie zhrňujúco odôvodnila iba tým, že výsledkami kontroly vykonanej pred vydaním napadnutého rozhodnutia nebolo preukázané, že by žalobca na území Slovenskej republiky reálne vykonával činnosť ako zamestnanec. Do odôvodnenia rozhodnutia žalovanej boli prevzaté závery z vykonanej kontroly paušálne zahŕňajúce všetkých zamestnancov kontrolovaného zamestnávateľa. Rozhodnutie žalovanej sa týka konkrétnych práv žalobcu, a preto tomu musí, podľa názoru krajského súdu, zodpovedať aj dostatočne určité odôvodnenie. Za dôvodnú vyhodnotil krajský

súd námietku žalobcu, že došlo k pochybeniu v tom, že pri posudzovaní výkonu činnosti občanov Poľskej republiky u zamestnancov na území Slovenskej republiky nebola posudzovaná každá dotknutá osoba individuálne.

Krajský súd ďalej poukázal na znenie článku 16 ods. 4 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) podľa ktorého, ak existuje neistota vo veci určenia uplatnených právnych predpisov, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na čl. 13 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu

a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) a príslušné ustanovenie článku 14 vykonávacieho nariadenia. Uviedol, že aj keď zo žiadneho predpisu nevyplývajú formálne náležitosti takejto dohody,

z jej obsahu však musí byť objektívne preukázateľné, na ktoré subjekty (zamestnancov a zamestnávateľov) sa vzťahuje. Konštatoval, že za takúto dohodu nemožno považovať list z 10. decembra 2013, ktorým žalovaná akceptovala návrh na uzatvorenie spoločnej dohody medzi žalovanou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS, v súlade s čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej je v prípade 1.236 osôb určené poľské zákonodarstvo a takto určené má konečnú platnosť, nakoľko z uvedeného listu nevyplývalo, že či určenie poľského zákonodarstva platí aj pre prípad žalobcu. Považovanie tejto dohody na základe listu z 10. decembra 2013 žalovanou za dohodu ohľadne osoby žalobcu považuje krajský súd za nesprávne právne posúdenie tejto skutočnosti.

II.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podala žalovaná z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. f/ OSP v zákonnej lehote odvolanie.

Domáhala sa zmeny napadnutého rozhodnutia tak, že odvolací súd žalobu žalobcu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 14. marca 2014, číslo: 8455-3/2014-BA, zamietne. Žalovaná i naďalej zotrvala na svojom právnom názore a svoje rozhodnutie považovala za vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci a po zohľadnení všetkých relevantných dôkazov.

Uviedla, že vykonala a naďalej vykonáva kontroly reálneho výkonu činnosti zamestnancov, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike a ktorých zamestnávateľ má sídlo na území Slovenskej republiky, na základe podnetu ZUS Váňava a z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho počtu „registrovaných poľských zamestnávateľov“ vzbudzujúceho podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotného poistenia, ktoré avizovala najmä ZP Dôvera a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Len v prípadoch, kde sa nepreukáže reálny výkon činnosti dotknutého zamestnanca, rozhoduje Sociálna poisťovňa o tom, že zamestnancovi nevzniklo, resp. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. V prípade, ak Sociálna poisťovňa už vystavila zamestnancom formulár E101 SK/PD A1, títo zamestnanci podliehajú slovenskej legislatíve až do dňa platnosti formulárov. Ak ide o zamestnancov, ktorým doteraz nebol vystavený formulár PD A1 o určení uplatniteľnej legislatívy a na základe kontrol nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, Sociálna poisťovňa rozhoduje o tom, že dotknutému zamestnancovi povinné sociálne poistenie na území Slovenskej republiky nevzniklo.

Žalovaná poukázala na to, že v predmetnej veci žalovaná vyzvala zamestnávateľa M. O. A.Q. - M. prostredníctvom ekonómky, aby predložil doklady preukazujúce reálny výkon činností svojich zamestnancov, nakoľko sa zamestnávateľ a ani jeho zamestnanci v objekte v čase kontroly nenachádzali. Následne boli predložené štvrtročné správy o vykonaní práce, ku ktorým boli pripojené vizitky z hotelov a reštaurácií. Ďalšie doklady ako objednávky od slovenských subjektov na internetové školenia realizované na Slovensku a faktúry za vykonané služby, objednávky a faktúry za výučbu obchodnej angličtiny, či iné činnosti realizované zamestnancami na území Slovenskej republiky, zamestnávateľ

nepredložil ani po následnej výzve. Taktiež poukázala na článok 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, z ktorého vyplýva požiadavka pre osoby, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, aby dotknutým inštitúciám postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú. Výslovila názor, že dôkazné bremeno leží nielen na Sociálnej poisťovni, ale aj na dotknutých žalobcoch a túto povinnosť, ktorá im z vykonávacieho nariadenia vyplýva si riadne nespĺnili.

Žalovaná i naďalej zotrvala na právnom názore, že na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa M. O. A.Q. - M. na území Slovenskej republiky. Výrok napadnutého rozhodnutia, že žalobcovi ako zamestnancovi zamestnávateľa, nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti dňom 9. apríla 2010, považovala za dostatočne preukázaný a určitý.

Súčasne s poukazom na článok 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia žalovaná uviedla, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, určia sa predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou, a to so zreteľom na čl. 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Zdôraznila, že dohoda medzi poľskou inštitúciou ZUS Váňava a Sociálnou poisťovňou nemusí mať podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia písomnú formu. V súlade s článkom 76 (4) základného nariadenia žalovaná vo vzťahu k zamestnávateľovi M. O. A.Q. - M. informovala poľskú inštitúciu sociálneho zabezpečenia ZUS Váňava, listom z 25. júla 2013, č. 36968-2/2013-BA, že v prípade zamestnávateľov, medzi ktorými je uvedený aj zamestnávateľ M.i - M., sa jedná o firmy, ktorých zamestnanci reálne nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky. Poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Váňava, listom z 10. októbra 2013, č. 992900/502/32/2013, tieto skutočnosti akceptovala. Žalovaná mala za to, že hoci v liste z 10. októbra 2013, č. 992900/502/32/2013, nie je uvedené, že určenie poľského zákonodarstva platí aj pre prípad žalobcu, Poľské zákonodarstvo sa vzťahuje na každého zamestnanca zamestnávateľa M. O. A.Q. - M. v čase, za ktorý bola vykonaná kontrola Sociálnou poisťovňou, pobočka Trnava, t.j. za rok 2010 a 2011, pretože z listu vyplýva, že zamestnanci M. - M. nepodliehajú slovenskej legislatíve.

Rovnako žalovaná poukázala na skutočnosť, že žalobcovi bola dňa 13. marca 2014 zo strany ZUS, Oddział w Opolu, určená poľská legislatíva od 9. apríla 2010 do 9. februára 2012, pričom Sociálna poisťovňa toto určenie nenamietala, čím sa stalo definitívnym a záväzným.

Uzavrela, že pri vydaní napadnutého rozhodnutia hodnotila všetky dôkazy samostatne a následne všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti a postupovala v súlade s nariadeniami Európskej únie.

III.

Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - ďalej len „SSP“), preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a § 492 ods. 2 SSP a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Podľa § 492 ods. 2 SSP, odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Prvostupňovým rozhodnutím z 8. septembra 2011, číslo: 700-0140/2011-23 Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava rozhodla, že pánovi O.

nar. XX. decembra XXXX, nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 9. apríla 2010 ako zamestnancovi zamestnávateľa M. - M., so sídlom toho času v I., IČO: XX XXX XXX..

Na základe podaného odvolania žalobcom, žalovaná rozhodnutím zo 14. marca 2014, číslo: 8455-3/2014-BA, toto rozhodnutie zmenila, tak že vo výrokovej časti rozhodnutia vypustila text: „ ... zamestnancovi O., nar. XX. decembra XXXX, bytom XXXXX S. . nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 9. 4. 2010.“ a vložila text: „ ... zamestnancovi O.k, nar. XX. decembra XXXX, bytom F.4, XX-XXX S., nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti dňa 9. apríla 2010 podľa slovenskej legislatívy“ a v ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

Ako vyplýva zo spisu, zamestnávateľom žalobcu bol podľa pracovnej zmluvy z 9. apríla 2010 M. - M., toho času so sídlom v I., IČO: XX XXX XXX, a teda zamestnávateľom bola fyzická osoba (M., rodné číslo: XXXXXXXXXXXX, bytom XXXXX D.). Tento zamestnávateľ prihlásil žalobcu do poistenia odo dňa 9. apríla 2010 ako svojho zamestnanca.

Podľa § 250 ods. 1 OSP, účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

M. bol účastníkom správneho konania v súlade s § 173 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako fyzická osoba, o ktorej právach alebo povinnostiach ustanovených týmto zákonom sa má konať, alebo ktorej práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom môžu byť rozhodnutím správnych orgánov priamo dotknuté, a to najmä vo vzťahu k jeho prípadným odvodovým povinnostiam na sociálne poistenie podľa § 141 ods. 1 a § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., resp. právu na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu podľa § 145 ods. 1 tohto zákona a preto bolo potrebné aj v konaní pred správnym súdom konať aj s touto osobou ako účastníkom správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté (§ 250 ods. 1 veta druhá OSP). Na uvedenej skutočnosti nič nemení ani fakt, že k 2. júnu 2012 ukončil svoju podnikateľskú činnosť, nakoľko zánikom živnostenského oprávnenia nedochádza k zániku povinností fyzickej osoby, ktoré jej vznikli počas prevádzkovania živnosti, vrátane povinností, ktoré takej fyzickej osobe vznikli v spojení so zamestnávaním zamestnancov podľa pracovnej zmluvy. Nedochádza preto ani k zániku zodpovedností, ktoré takej fyzickej osobe ako zamestnávateľovi vznikli podľa predpisov sociálneho poistenia.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 221 ods. 1 písm. f/, ods. 2 a § 492 ods. 2 SSP.

V ďalšom konaní krajský súd priberie do konania M., vec v jej merite znovu prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci samej znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho. Prihliadne pritom na zmeny procesných noriem od 1. júla 2016 v súvislosti s nadobudnutím účinnosti Správneho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.